

'En vandaag kunnen wij verzekeren: Verschaeve is niet dood!' Retoriek, discours en ideologie bij de bedevaarten naar Solbad Hall (1950-1973)

Aragorn Fuhrmann

Dit referaat handelt over de huldes die tussen 1950 en 1973 bij het graf van de Vlaams-nationalistische kapelaan Cyriel Verschaeve in Solbad Hall werden georganiseerd. Aan deze bedevaarten naar het Oostenrijkse stadje -- waar de wegens collaboratie veroordeelde Verschaeve in 1949 in ballingschap was overleden -- kwam abrupt een einde toen zes leden van de extreemrechtse groepering de Vlaamse Militanten Orde (VMO) in de nacht van 10 mei 1973 Verschaeves stoffelijke resten opgroeven en naar Vlaanderen transporteerden. Toen deze 'Operatie Brevier' aan het licht kwam, werd er bijna eensgezind geschokt gereageerd in de officiële Belgische pers, terwijl in het Vlaams-nationalistische weekblad als *'t Pallieterke* met een mix van ontgoocheling en misprijzen werd bericht over de *'totaal misgelopen stunt van de V.M.O'*.

In deze bijdrage wil ik laten zien dat een extreme daad als 'Operatie Brevier' niet zozeer als een bizarre anomalie in de geschiedenis van een marginale strekking binnen de naoorlogse Vlaamse beweging moet worden beschouwd, maar als een gebeurtenis die als het ware gegeneerd werd – of op zijn minst mogelijk gemaakt werd – door het discours dat al die jaren vorm gekregen had en aan legitimiteit gewonnen had tijdens meer dan tien Verschaeve-huldes in Solbad-Hall en nog meer herdenkingen in Vlaanderen; een discours dat overigens – zoals nog zal blijken -- grote overeenkomsten vertoont met het discours dat inherent is aan Verschaeves gedichten, toneelwerk, essays, toespraken en beeldhouwwerk. Een boeiende vraag is wat het discours waarvan Verschaeve een van de meest prominente vertolkers was dermate krachtig en overtuigend maakte dat het hem tientallen jaren lang zou overleven: welke beelden maakten het zo krachtig? Welke retorische strategieën droegen bij tot de overtuigingskracht ervan? En vooral: wat leert ons dit alles over de specifieke naoorlogse gemeenschap van radicale Vlaams-nationalisten waarin een bepaald geloof in Vlaanderens toekomst kon blijven gedijen?

Zwaartepunten in mijn betoog vormen de grafhuldes van de Groot-Nederlandse jeugdbeweging het Blauwvoetjeugdverbond in 1958 en 1959, maar ook aan de eerdere, door Martha vande Walle gecoördineerde huldes, alsook de bedevaarten eind 1960-begin 1970 door Broederband zal ik de nodige aandacht besteden. Daarbij wil ik aantonen hoe de herdachte Verschaeve aanvankelijk vooral als een instrument fungeerde voor verenigingen die zich als Vlaamsgezind wilden profileren en zich later ontpopte als een wapen(broeder) in de strijd voor amnestie. Maar wat ook precies de inzet van de bedevaart was, steeds werd een beroep gedaan op gelijkaardige talige strategieën om deze inzet te realiseren: de constructie van een discursieve werkelijkheid waarin Verschaeve niet dood was, maar op een symbolische manier voortleefde om een gedroomd Vlaanderen bij te staan in woelige tijden.

